

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
-------------	----

CZĘŚĆ I

ROLA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I PRZEDSIĘBIORSTW TURYSTYCZNYCH W ROZWOJU TURYSTYKI W REGIONIE

Aleksander Panasiuk: Instrumenty polityki turystycznej w regionie	15
Stefan Bosiacki: Refleksje nad regionalnymi badaniami rynku usług turystycznych.....	24
Ewa Dziedzic: Zmiany w sprawozdawczości statystycznej a potrzeby informacyjne regionów	34
Wiesław Alejziak: Współczesne koncepcje i wybrane modele polityki turystycznej	43
Andrzej Rapacz, Piotr Gryszel, Daria E. Jaremen: Aktywność gmin jako podstawowy czynnik realizacji koncepcji turystyki zrównoważonej	54
Adam Edward Szczepanowski: Współpraca samorządów oraz innych podmiotów w tworzeniu i wdrażaniu produktów turystycznych w wybranych regionach Polski	63
Anna Przybylska: Aktywizacja rozwoju turystyki w gminach dolnego odcinka doliny Obry	72
Joanna Śniadek, Alina Zajadacz: Współpraca przedsiębiorstw turystycznych z samorządem terytorialnym jako czynnik rozwoju turystyki w regionie leszczyńskim	79
Dawid Milewski: Kooperacja w branży turystycznej na przykładzie województwa zachodniopomorskiego	88
Bożena Węcka: Dysproporcje w zagospodarowaniu turystycznym polskiej i czeskiej części euroregionu Pradziad	95
Tomasz Studzieniecki: Rozwój turystyki w regionie w aspekcie współpracy międzynarodowej samorządu terytorialnego	105
Tomasz Studzieniecki, Teresa Suchodolska: Rola projektów finansowanych z inicjatywy wspólnotowej INTERREG w rozwoju turystyki w województwie pomorskim	112
Danuta Sławska: Ruch turystyczny a rozwój bazy noclegowej i towarzyszącej na Kubie	121

Tomasz Taraszkiewicz: Partnerstwo publiczno-prywatne w obsłudze ruchu turystycznego w Hongkongu	129
--	-----

CZĘŚĆ II

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW TURYSTYCZNYCH NA RYNKU

Jadwiga Berbeka: Zachowania konsumentów indywidualnych jako podstawa strategii działania przedsiębiorstw turystycznych	141
Aleksandra Grobelna: Rola i znaczenie klienta w kształtowaniu jakości usług hotelarskich	148
Adam R. Szromek: Potencjał kadry kierowniczej polskich zakładów lecznictwa uzdrowiskowego	158
Anna Tokarz: Kwalifikacje zasobów ludzkich a wynagrodzenia w przedsiębiorstwach turystycznych w Polsce w świetle badań internetowych	168
Marlena Formella: Wielkość i struktura rynku biur podróży działających w Trójmieście	174
Małgorzata Januszewska: Uzdrowiska w obliczu procesów globalizacyjnych w turystyce	187
Mirosław Januszewski: Czynniki determinujące decyzje inwestycyjne w turystyce – ujęcie modelowe	195
Renata Przeorek-Smyka: Źródła finansowania aktywności turystycznej na obszarach wiejskich	203
Jan Sikora, Agnieszka Wartecka-Ważyńska: Turystyka jako pozarolnicza forma przedsiębiorczości na wsi w świetle badań empirycznych	212

CZĘŚĆ III

WYKORZYSTANIE MARKETINGU W DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW TURYSTYCZNYCH I KSZTAŁTOWANIU KONKURENCYJNOŚCI OBSZARU RECEPCJI

Maja Jedlińska: Współpraca w zakresie tworzenia sieciowych produktów turystycznych w regionie	227
Katarzyna Majchrzak: Promocja produktu turystycznego „Szlak kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka” na tle tendencji w turystyce europejskiej	234
Leszek Jerzak, Paweł Czechowski: Rozwój turystyki przyrodniczej na przykładzie bocianiey wioski Kłopot	241
Agata Niemczyk, Renata Seweryn: Promocja szeptana jako realne i potencjalne źródło informacji o obszarze recepcji turystycznej (na przykładzie Krakowa)	246

Piotr Zawadzki: Znaczenie turystyki industrialnej dla rozwoju oferty turystycznej na przykładzie gminy Polkowice	253
Grzegorz K. Janicki: Centra rekreacyjno-sportowe w dolinie rzeki Utraty – zaangażowanie samorządów lokalnych	261
Maciej Dębski: Marka regionu turystycznego jako źródło przewagi konkurencyjnej destynacji turystycznych	269
Michał Żemła: Nowe zastosowania marki jako narzędzia w marketingu produktu obszarów recepcji turystycznej	280
Sylwia Kuczamer-Kłopotowska, Mariola Łuczak: Kreowanie wizerunku obszaru turystycznego na przykładzie Gdańska	287
Elżbieta Nawrocka: Cykl życia wizerunku obszaru recepcji turystycznej jako narzędzie budowania jego konkurencyjności	294
Marcin Molenda: <i>Employer branding</i> jako nowe narzędzie budowania wizerunku przedsiębiorstw	304
Izabela Michalska-Dudek: Istota oraz możliwości zastosowania aromarketingu na rynku turystycznym	311

Summaries

PART 1

ROLE OF LOCAL GOVERNMENT AND TOURIST ENTERPRISES IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN A REGION

Aleksander Panasiuk: Instruments of tourist policy in region	23
Stefan Bosiacki: Reflections on regional research of tourist services market .	33
Ewa Dziedzic: Changes in public statistics and information needs of regions	42
Wiesław Alejziak: Contemporary concepts and selected models of tourist policy	52
Andrzej Rapacz, Piotr Gryszel, Daria E. Jaremen: Activities of communes as the basic factor for the implementation of sustainable tourism concept	62
Adam Edward Szczepanowski: Self-governments and another entities' cooperation in creation and implementation of tourist products in selected regions of Poland	71
Anna Przybylska: The stimulation of tourism development in communities in the lower Obra valley region	78
Joanna Śniadek, Alina Zajadacz: Cooperation between local tourist sector and local government as a factor conducive to the development of tourism in the Leszno region	87
Dawid Milewski: Cooperation in tourist industry on the example of West Pomerania	94

Bożena Węcka: Disproportions in tourism development of Polish and Czech part of Pradziad Euroregion	103
Tomasz Studzieniecki: The development of tourism in the region in the aspect of international cooperation of territorial self-government	111
Tomasz Studzieniecki, Teresa Suchodolska: The role of projects financed from European Community initiative INTERREG III in the development of tourism in Pomorskie voivodeship	120
Danuta Ślawska: Tourist traffic vs. the development of accommodation and supporting facilities in Cuba	128
Tomasz Taraszkiewicz: Public-private partnership in tourist traffic service in Hong Kong	136

PART 2

PROBLEMS OF TOURIST ENTERPRISES FUNCTIONING ON THE MARKET

Jadwiga Berbeka: Consumer behaviour as a basis of tourist enterprises strategies	147
Aleksandra Grobelna: Role and significance of a customer in creating the quality of hotel services	157
Adam R. Szromek: Capacity of managers of Polish health resorts	167
Anna Tokarz: Human resources qualifications and their remuneration in tourism enterprises in Poland in a view of internet research	173
Marlena Formella: Size and structure of travel agency market operating in tri city	185
Małgorzata Januszewska: Health resorts in view of globalization processes in tourism	194
Mirosław Januszewski: Factors determining investment decisions in tourism – model presentation	202
Renata Przeorek-Smyka: Chosen sources of financing of tourist activity in rural areas	211
Jan Sikora, Agnieszka Wartecka-Ważyńska: Tourism as a non-agricultural rural entrepreneurship in the light of empirical study	223

PART 3

USE OF MARKETING IN THE TOURIST ACTIVITY OF ENTERPRISES AND IN THE CREATION OF COMPETITIVENESS OF RECEPTION AREA

Maja Jedlińska: Cooperation in establishing tourism network products in a region	233
---	-----

Katarzyna Majchrzak: Promotion of tourist product: “Wooden churches route around Zielonka forest” compared with tendencies in european tourism	240
Leszek Jerzak, Pawel Czechowski: Development of the eco-touristic – case from storks’ village in Klopot	245
Agata Niemczyk, Renata Seweryn: Word-of-mouth promotion as a real and potential source of information about the tourist reception area (on the example of Cracow)	252
Piotr Zawadzki: The significance of industrial tourism for the development of tourist offer based on the example of Polkowice commune	260
Grzegorz K. Janicki: Recreation and sport centers over the Utrata river. The role of local authorities	268
Maciej Dębski: Strong brand of tourist region as a source of competitive advantage of tourist destination	279
Michał Żemła: New application of branding as a destinations’ marketing tool	286
Sylwia Kuczamer-Kłopotowska, Mariola Łuczak: Creating the image of city brand on the example of Gdansk	293
Elżbieta Nawrocka: The image life cycle of tourism reception area as a tool for constructing its competitiveness	303
Marcin Molenda: Employer branding as a new tool for creating of market enterprises image	310
Izabela Michalska-Dudek: Importance and possibilities of scent marketing application on travel market	320

Renata Przeorek-Smyka
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA AKTYWNOŚCI TURYSTYCZNEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH

1. Wstęp

Turystyka jest sferą bardzo ważną dla rozwoju społeczno-gospodarczego gmin, powiatów, województw i całego kraju. Zapewnia dochody przedsiębiorstwom, budżetom gmin, nakręca koniunkturę w pozostałych obszarach lokalnej gospodarki. Nic więc dziwnego, iż jest uwzględniana w podstawowych dokumentach jednostek terytorialnych i wskazywana jako strategiczny obszar wzrostu, konkurencyjności i spójności ich rozwoju.

Akcesja Polski do Unii Europejskiej umożliwiła, prócz przyspieszenia rozwoju gospodarki, niwelowanie dysproporcji w poziomie życia między regionami oraz miastem i wsią. Jednym z kierunków aktywizowania obszarów słabych, w tym gmin wiejskich o bogatym potencjale przyrodniczo-kulturowym, jest rozwój turystyki. Ponoszone nakłady finansowe przyczyniają się do rozwoju ilościowego i jakościowego sfery turystyki tych obszarów. W konsekwencji kreowana jest aktywność turystyczna mieszkańców i wzrost siły przyciągającej turystów.

Celem opracowania jest przedstawienie możliwości finansowania działań sprzyjających rozwojowi turystyki na obszarach wiejskich oraz wskazanie podmiotów uprawnionych do pozyskiwania środków finansowych wspierających ten rozwój. Podjęte rozważania uzupełnia krótka charakterystyka wybranych działań, które mogą być przedmiotem wsparcia wraz z głównymi źródłami ich finansowania.

Należy zauważyć, iż część przedstawionych w artykule źródeł finansowania sfery turystycznej na obszarach wiejskich ma charakter uniwersalny i jest dostępna ogólnie podmiotów rynku niezależnie od miejsca i sfery prowadzonej działalności.

Równocześnie trzeba podkreślić, iż zaprezentowane w tekście możliwości wspierania aktywności turystycznej na obszarach wiejskich nie wyczerpują w pełni tematu.

2. Źródła finansowania działań z zakresu turystyki na obszarach wiejskich

Do źródeł finansowania rozwoju turystyki w gminach wiejskich można zaliczyć przede wszystkim:

- środki finansowe Unii Europejskiej, w tym fundusze strukturalne oraz budżet Komisji Europejskiej (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW, programy wspólnotowe),
- środki krajowe, w tym budżet państwa i fundusze krajowe, oraz środki własne podmiotów działających w gospodarce turystycznej przeznaczone na inwestycje.

Środki finansowe pochodzące z Unii Europejskiej należą niewątpliwie do jednych z ważniejszych źródeł finansowania działań w sferze turystyki w gospodarce kraju. Podstawy do ich tworzenia i wykorzystania tworzą zapisy w głównych dokumentach strategicznych UE i Polski. Traktują one rozwój turystyki jako jeden z priorytetów wzrostu konkurencyjności gospodarki państw, regionów i przedsiębiorstw.

W latach 2007-2013 środki na rozwój turystyki na obszarach wiejskich dostępne są przede wszystkim z Programu rozwoju obszarów wiejskich oraz regionalnych programów operacyjnych. Przedsiębiorcy, samorządy, instytucje kultury i inne funkcjonujące na rynku turystycznym będą mogły pozyskać fundusze przede wszystkim z takich źródeł, jak:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejski Fundusz Społecznego (EFS),
- Fundusz Spójności (FS),
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Wskazane fundusze będą dostępne przez programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Programy, w których podnoszone są kwestie turystyki, prezentuje tab. 1.

Podstawowe znaczenie dla finansowania działań z zakresu turystyki na obszarach wiejskich ma przede wszystkim Program rozwoju obszarów wiejskich (PROW). W ramach tego programu wspierane są działania głównie z zakresu: infrastruktury turystycznej, podejmowania i rozwoju usług turystycznych oraz sportu, rekreacji i wypoczynku, ochrony oraz rozwoju dziedzictwa kulturowego wsi. Interwencja dotyczy w nim bezpośredniego wsparcia dla rolników, przedsiębiorców, władz gminnych, organizacji pozarządowych, instytucji otoczenia biznesu. Program rozwoju obszarów wiejskich ma cztery osie priorytetowe i kilkadziesiąt działań (rys. 1).

Tabela 1. Programy pomocowe Unii Europejskiej i źródła ich finansowania na lata 2007-2013

Nazwa programu	Źródło finansowania	Udział % w całości środków	Kwota w mld euro
Program rozwoju obszarów wiejskich	EFRROW	–	17,2
„Infrastruktura i środowisko”	EFRR i FS	41,9	27,9
„Innowacyjna gospodarka”	EFRR	12,4	8,3
„Kapitał ludzki”	EFS	14,6	9,7
16 programów regionalnych	EFRR	24,9	16,6
„Rozwój Polski wschodniej”	EFRR	3,4	2,3
„Pomoc techniczna”	EFRR	0,8	0,5
„Europejska współpraca terytorialna”	EFRR	–	0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.funduszeuropejskie.gov.pl; www.minrol.gov.pl; www.arimr.gov.pl.

Rys. 1. Wybrane działania w ramach osi PROW na lata 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.dotacjeue.org.pl/; www.witryna.wiejska.org.pl; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2007, www.minrol.gov.pl.

Ze względu na temat opracowania na szczególną uwagę zasługują działania z osi 3 i 4, odnoszą się one bowiem bezpośrednio do rozwoju usług turystycznych. W ramach działania 3.1 rolnik, jego domownik lub małżonek mogą uzyskać dotacje w dziedzinie drobnej wytwórczości, rzemiosła i rękodzieła, usług turystycznych (tworzenie i rozwój

bazy agroturystycznej oraz jej wyposażenie), usług związanych ze sportem, z rekreacją i wypoczynkiem. Działanie 3.3 skierowane m.in. do gmin, instytucji kultury, organizacji pozarządowych o statusie organizacji pożytku publicznego pozwala na otrzymanie refundacji 75% kosztów m.in.:

- budowy, przebudowy, remontu, wyposażenia budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne,
- tworzenia i odnawiania ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, miejsc rekreacji,
- budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej,
- zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości,
- odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci¹.

Wiele możliwości finansowania małych projektów typu „odnowa wsi” dotyczących tworzenia i modernizacji infrastruktury turystycznej zostanie stworzonych w ramach konkursów ogłaszanych przez lokalne grupy działania (LGD).

Dla właścicieli mikroprzedsiębiorstw funkcjonujących na obszarach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców) dostępne są środki na rozwój usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. W ramach działania 3.4 przedsiębiorcy mogą uzyskać dofinansowanie m.in. do: bazy noclegowej, gastronomicznej, rozwoju ośrodków jeździeckich, przystani rybackich, tworzenia miejsc wypoczynku.

Działania osi 3 uzupełniają zapisy osi 4. Warunkiem otrzymania dotacji jest istnienie koalicji trzech środowisk, czyli lokalnej grupy działania. O pomoc z tej osi ubiegać się mogą osoby fizyczne i prawne, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, kościoły. Finansowaniu podlegają wszelkie działania zmierzające do poprawy jakości życia i różnicowania działalności na obszarach wiejskich, ale zgodne z lokalnymi strategiami działania. Z tego źródła mogą być również finansowane projekty współpracy zawarte w lokalnych strategiach działania lub zgodne z ich celami².

Na poziomie regionalnym rozwój turystyki wspierany jest w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych. Każde województwo tworzy swój program kompatybilny z wytycznymi na szczeblu kraju, dlatego poszczególne obszary mogą preferować różne projekty. W większości jednak na listach przykładowych projektów powtarzają się takie przedsięwzięcia, jak: budowa i modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej, rozwój tras turystycznych, ścieżek rowerowych, obiektów sportowo-rekreacyjnych, a także przystosowanie obiektów zabytkowych do celów turystycznych, np. hotelarskich. W programach podkreślana jest też specyfika danego regionu. Na przykład w wyżynnym i górskim województwie małopolskim beneficjenci mogą się ubiegać o dotację m.in. na rozwój stacji narciarskich

¹ Opracowanie własne na podstawie: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich...

² Por.: www.witrynawiejska.org.pl.

oraz inwestycje w schroniska. Z kolei w regionie warmińsko-mazurskim planuje się inwestycje w trasy kajakowe i zagospodarowanie brzegów jezior.

Wśród źródeł krajowych finansowania działań z zakresu turystyki na obszarach wiejskich można wymienić przede wszystkim:

- dotacje z budżetu państwa przyznane gminom na realizację zadań zleconych oraz środki własne gmin,
- Fundusz Pracy i fundusze inwestycyjne,
- kredyty i pożyczki,
- inkubatory przedsiębiorczości.

W ramach Funduszu Pracy osoby bezrobotne z obszarów wiejskich mogą uzyskać jednorazową dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Można uzyskać również pożyczkę na sfinansowanie kosztów szkolenia. Dotacje przyznaje powiatowy urząd pracy.

Szczególne znaczenie dla finansowania działań z zakresu turystyki na obszarach wiejskich może mieć Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty AGRO „Kapitał na Rozwój”. Fundusz zarządzany jest przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych AGRO SA powołane przez Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (EFRWP). Celem utworzenia funduszu jest wspieranie rozwoju działalności gospodarczej na terenach wiejskich przez inwestowanie w małe i średnie firmy³.

Kredytów na rozwój turystyki na terenach wiejskich udziela Fundacja „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej” (EFRWP). Kredyty ze środków funduszu były i są podstawową formą osiągania celów statutowych funduszu. Są udzielane za pośrednictwem banków na podstawie regulaminów kredytowania określonych przez fundację oraz stosowne umowy o współpracy między fundacją a bankami kredytującymi. Oferta kredytowa jest adresowana zarówno do jednostek samorządu terytorialnego, jak i do małych i średnich przedsiębiorców oraz osób fizycznych realizujących inwestycje na terenach wiejskich. Kredyty funduszu udzielane są na inwestycje w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej. Mogą być udzielane na sfinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z uruchomieniem nowych lub rozwojem istniejących przedsięwzięć gospodarczych w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 20 tys. mieszkańców obejmujących zakup, budowę, rozbudowę, modernizację, adaptację oraz pierwsze wyposażenie inwestycyjne obiektów:

- bazy noclegowej,
- bazy gastronomicznej,
- bazy rekreacyjno-sportowej i kulturowej⁴.

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej realizuje również linię udzielania preferencyjnych mikrokredytów na pozarolniczą działalność gospodarczą na

³ Więcej: www.tifagro.pl.

⁴ www.efrwp.com.pl. Bankami obsługującymi tę linię kredytową są: Gospodarczy Bank Wielkopolski SA, Mazowiecki Bank Regionalny SA, wraz z siecią zrzeszonych banków spółdzielczych oraz Bank Ochrony Środowiska SA, a także Banki Spółdzielcze w Brańsku, Krasnymstawie, Niegowej, Konopiskach, Radzynie Podlaskim, Sanoku, Suwałkach, Szepietowie, Grodkowie i Szczytnie.

terenach wiejskich. Jej odbiorcy to głównie młodzież i mniej zasobni mieszkańcy terenów wiejskich. Mikrokredyty obsługiwane są – na podstawie umów o współpracy z funduszem – przez wybrane banki spółdzielcze w województwach dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, na terenie ograniczonym zakresem działania tych banków⁵.

Niskooprocentowane pożyczki rozwój turystyki w gminach wiejskich można uzyskać z Funduszu Pożyczkowego. W tym celu należy się skontaktować z lokalnym lub regionalnym oddziałem funduszu⁶. Aby otrzymać pożyczkę, trzeba spełnić kilka warunków, m.in. mieć zabezpieczenie jej spłaty. Jeżeli podmiot nie ma wystarczającego zabezpieczenia pożyczki, to może skorzystać z oferty funduszy poręczeniowych, np. Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych⁷.

Istnieje także ogólnopolska organizacja o nazwie Fundusz Mikro, która przyznaje pożyczki przedsiębiorcom bez względu na miejsce zamieszkania, oraz Fundacja Wspomagania Wsi oferująca mikropożyczki dla przedsiębiorców z terenów wiejskich w wybranych województwach. Fundacja Wspomagania Wsi organizuje również corocznie kilka konkursów grantowych dla organizacji pozarządowych, szkół, przedszkoli, rad parafialnych z małych miast i wsi⁸.

3. Finansowanie wybranych form aktywności turystycznej

Harmonijny rozwój obszaru uwzględniający aktywność w sferze turystyki wymaga podejmowania działań inwestycyjnych dotyczących przede wszystkim: infrastruktury turystycznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej, ochrony środowiska przyrodniczego oraz kapitału ludzkiego. Niezbędne są również: odpowiednia infrastruktura techniczna i społeczna, czystość, porządek i bezpieczeństwo. Wybrane działania w obszarze gospodarki turystycznej oraz przykładowe źródła ich finansowania dostępne dla obszarów wiejskich prezentuje tab. 2.

⁵ Tamże.

⁶ Przykładowo na Dolnym Śląsku funkcjonują następujące fundusze pożyczkowe: Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA: www.karr.pl, Agencja Rozwoju Regionalnego „AGROREG” SA: www.agroreg.com.pl, Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych Świdnica: www.ssig.pl, Fundacja „Wałbrzych 2000”: www.walbrzych2000.pl, Fundusz Regionu Wałbrzyskiego Wałbrzych: www.frw.pl, Subregionalny Fundusz Pożyczkowy „DOLNY ŚLĄSK” Wrocław: www.pfp.com.pl.

⁷ Więcej: www.ksfp.org.pl.

⁸ Przykładowo w roku 2006 ogłoszony był konkurs grantowy pn. Ochrona różnorodności biologicznej szansą dla wsi. Konkurs ten był finansowany ze środków Programu Małych Dotacji GEF/SGP UNDP, Fundacji Wspomagania Wsi oraz Banku Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych BISE. W 2008 r. ogłoszony został konkurs grantowy pn. „Nasza wieś naszą szansą”.

Tabela 2. Przykładowe rodzaje aktywności turystycznej i wybrane źródła ich finansowania

Rodzaj działania na terenach wiejskich. Wybrane źródła finansowania
Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw turystycznych
<ul style="list-style-type: none"> • PROW – a) oś 3. Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz popieranie różnicowania działalności gospodarczej, działanie 3.1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, b) oś 3, działanie 3.4. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, usług dla ludności – poza usługami turystycznymi oraz związanymi ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem można otrzymać środki na kultywowanie tradycyjnych zawodów – drobnej wytwórczości, rzemiosła lub rękodzieła, c) oś 4. Leader, działanie 4.1. Lokalne strategie rozwoju. • Fundusz pracy zarządzany przez powiatowy urząd pracy. • Program operacyjny „Kapitał ludzki” – a) działanie 6.2. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia – priorytetowo mają być traktowane m.in: osoby młode do 25 roku życia, kobiety powracające na rynek pracy po dłuższej przerwie, osoby odchodzące z rolnictwa. • Regionalne programy operacyjne – każde województwo określa własne priorytety wsparcia, ale pomoc dla osób, które chcą uruchomić działalność gospodarczą występuje prawie w każdym z 16 regionalnych programów operacyjnych. • Fundacja „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej” – kredyty i mikrokredyty
Finansowanie infrastruktury społecznej (projektów z zakresu budowy, rozbudowy i wyposażenia obiektów społecznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych itp.)
<ul style="list-style-type: none"> • Program rozwoju obszarów wiejskich (PROW)⁹ – a) działanie 3.1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, b) działanie 3.3. Odnowa i rozwój wsi; pomoc można uzyskać na: projekty związane z remontem i wyposażeniem obiektów zabytkowych, na inwestycje propagujące zachowanie dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki i kultury, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> – odnawianie, eksponowanie lub konserwację lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci, – budowy, przebudowy, remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego, – budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej, – promocję obszarów wiejskich, w tym propagowanie i zachowanie dziedzictwa historycznego oraz miejscowej tradycji. • Program operacyjny „Rozwój Polski wschodniej” – oferuje środki na infrastrukturę w zakresie sportu i rekreacji, w tym budowę sieci ścieżek rowerowych w ramach infrastruktury transportowej: a) oś priorytetowa IV. Infrastruktura transportowa, działanie 4.1. Infrastruktura drogowa, b) oś priorytetowa V. Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne, działanie 5.2. Trasy rowerowe. • Programy europejskiej współpracy terytorialnej – w ramach podejmowanych działań istnieje możliwość rozwoju współpracy w dziedzinie turystyki sportu i rekreacji. • Regionalne programy operacyjne (RPO) – gminy wiejskie oraz miejsko-wiejskie mogą realizować inwestycje o znaczeniu społecznym na terenach wiejskich również w ramach regionalnych programów operacyjnych (każde województwo ma odrębny RPO). W każdym

⁹ Jednym z podstawowych warunków otrzymania wsparcia jest posiadanie planu odnowy miejscowości.

cd. tab. 2

<p>z 16 RPO funkcjonuje przynajmniej jeden priorytet dotyczący rozwoju infrastruktury społecznej. W większości RPO w ramach poszczególnych priorytetów wyodrębniono działania w obszarze infrastruktury edukacyjnej, infrastruktury dziedzictwa kulturowego (kultury), turystyki; i tak np. w Mazowieckiem priorytet odnoszący się do infrastruktury społecznej to <i>Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturalnych dla rozwoju turystyki i rekreacji</i>. W Lubuskim gminy mogą otrzymać wsparcie przy realizacji inwestycji w infrastrukturę społeczną w ramach dwóch priorytetów: <i>Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej</i> oraz <i>Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej i kulturowej</i>. W Wielkopolskiem uzyskanie dofinansowania jest możliwe w ramach priorytetów: <i>Infrastruktura dla kapitału ludzkiego, Turystyka i środowisko kulturowe</i>.</p> <ul style="list-style-type: none">• Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego – realizacja projektów mających na celu tworzenie otwartych ogólnodostępnych stref rekreacji dziecięcej, np. realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz budowę boisk, otwartych obiektów sportowo-rekreacyjnych, ścieżek zdrowia.• Fundacja „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej” – kredyty na inwestycje w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej
Szkolenie kadr dla turystyki z obszarów wiejskich
<ul style="list-style-type: none">• Program operacyjny „Kapitał ludzki” (POKL) – a) działanie 6.2. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia, b) działanie 6.3. Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich, c) działanie 9.5. Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich.• PROW – a) działanie 4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup LGD.• Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego – szkolenia, m.in. z zakresu agroturystyki, żywienia, twórczości ludowej, zagospodarowania otoczenia gospodarstwa.• Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości – np. Program „Turystyka – wspólna sprawa” – cykl szkoleń dla branży turystycznej.• Programy wspólnotowe – projekty, np. uczenie się przez całe życie, np. Grundtvig (kształcenie dorosłych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.ukie.gov.pl; www.minrol.gov.pl;
www.funduszezstrukturalne.gov.pl.

Zamieszczone w tab. 2 przykładowe źródła finansowania rozwoju turystyki na obszarach wiejskich nie wyczerpują wszystkich możliwości. Pokazują natomiast, iż turystyka stanowi przedmiot wsparcia wielu programów, a finansowanie jej rozwoju jest traktowane w sposób kompleksowy.

4. Wnioski końcowe

Finansowanie działań w obszarze turystyki w gminach wiejskich prowadzi do rozwoju i różnicowania infrastruktury turystycznej i paraturystycznej oraz budowania

przychylnego turyście społeczeństwa lokalnego. Przegląd możliwości finansowania turystyki na obszarach wiejskich pozwala na sformułowanie następujących konkluzji:

- podmioty działające na obszarach wiejskich mogą pozyskać środki finansowe na rozwój turystyki ze źródeł kierowanych bezpośrednio do nich – głównie PROW, jak również dostępnych dla ogółu podmiotów funkcjonujących na rynku turystycznym,
- właściwie wszystkie grupy podmiotów mogą w różnym zakresie korzystać ze środków finansowych – od przedsiębiorców, przez organizacje pozarządowe, do samorządów lokalnych,
- wskazane źródła finansowania pozwalają na wieloaspektowy rozwój turystyki na obszarach wiejskich, tzn. od infrastruktury turystycznej, przez społeczną, techniczną, do ochrony środowiska przyrodniczego i przygotowania potencjału ludzkiego do pracy w turystyce,
- rozwojem turystyki na terenach wiejskich zainteresowanych jest wiele instytucji, a także władze UE i Polski.

Literatura

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2007, www.minrol.gov.pl.

www.arimr.gov.pl.

www.dotacjeue.org.pl/.

www.efrwp.com.pl.

www.funduszestrukturalne.gov.pl.

www.ksfp.org.pl.

www.minrol.gov.pl.

www.tifagro.pl.

www.ukie.gov.pl.

www.witrynawiejska.org.pl.

CHOSEN SOURCES OF FINANCING OF TOURIST ACTIVITY IN RURAL AREAS

Summary

The article discusses the possibilities of financing actions in the sphere of tourism in rural areas. It identifies the subjects allowed to receive financial recourses for tourism. The discussion is completed with short characteristics of chosen forms of support and the list of hypothetical actions that could be supported.